

Smurto ir priekabiavimo prevencijos rekomendacijos ir nuotoliniai mokymai

Beatričė Rudienė

Higienos instituto Kompetencijų centro Kompetencijų ugdymo skyrius

Mobingas, patyčios, užgauliojimai ir kitoks psichologinis smurtas, deja, yra nemažos dalies medikų kasdienybė. Tyrimų duomenimis, net trečdalis sveikatos priežiūros įstaigų darbuotojų patiria mobingą. Mobingas – tai visuma poveikio priemonių, kuriomis siekiama pažeminti, sumenkinti ar išstumti iš organizacijos tam tikrą asmenį. Psichologinio smurto priežastys yra ne tik individualios atskiro darbuotojo etinių ir psichologinių elgesio normų problema. Prasta organizacinė kultūra, netinkamas darbo organizavimas, nekompetentingi vadovai, blogos darbo sąlygos, nesaugi darbo aplinka, neefektyvi komunikacija – daugybė priežasčių turi įtakos šio daugialypio reiškinių formavimuisi. Mobingas ir kitoks psichologinis smurtas dažniau pastebimas tose sveikatos priežiūros įstaigose, kuriose vyrauja autokratinis vadovavimo stilius, lemiantis darbuotojų pasyvumą ir formalų požiūrį į darbą, skatinantis nesutarimus, tarpusavio nepasitikėjimą ir priešišumą. Be to, nepakankamas dėmesys sveikatos priežiūros paslaugas teikiančių specialistų streso, lėtinio nuovargio ir perdegimo sindromo prevencijai tik dar labiau gilina šią problemą. Deja, psichologinio smurto formos yra nelengvai atpažįstamos, sveikatos priežiūros įstaigų darbuotojams trūksta bazinių žinių.

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, vykdydama Darbuotojų psichologinės gerovės užtikrinimo asmens sveikatos priežiūros sistemoje veiksmų 2021–2024 metų planą, patvirtintą Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2020 m. kovo 10 d. įsakymu Nr. V-322 „Dėl Darbuotojų psichologinės gerovės užtikrinimo asmens sveikatos priežiūros sistemoje veiksmų 2021–2024 metų plano patvirtinimo“, siekia mažinti ir tinkamai valdyti smurto apraiškas asmens sveikatos priežiūros įstaigose. Tam Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija parengė priemones, apie kurias teikia informaciją ir skatina ASPĮ vadovus jas taikyti ir taip užtikrinti savo kaip darbdavio pareigą kurti bei palaikyti saugią ir sveiką darbo aplinką.

Nuo 2022 m. lapkričio 1 d. pasikeitus Lietuvos Respublikos darbo kodekso 30 straipsnio nuostatomis, numatyta pareiga darbdaviams, kurių vidutinis darbuotojų skaičius yra daugiau kaip penkiasdešimt, patvirtinti smurto ir priekabiavimo prevencijos politiką. Atsižvelgiant į tai, taip pat į ASPĮ veiklos organizavimo, darbo sąlygų ir kitus ypatumus, kurie būdingi tik sveikatos sektoriui, bei siekiant vieningos šios srities įgyvendinimo praktikos skirtingose ASPĮ, 2023 m. vasario 24 d. sveikatos apsaugos ministro įsakymu patvirtintos Asmens sveikatos priežiūros įstaigos smurto ir priekabiavimo prevencijos politikos rengimo ir jos įgyvendinimo rekomendacijos. Jos parengtos bendradarbiaujant su medicinos darbuotojams atstovaujančiomis asociacijomis, ASPĮ atstovais, siekiant pateikti smurto ir priekabiavimo prevencijos politikos rengimui, vykdymui ir įgyvendinimo stebėsenai reikšmingus veiklos aspektus, detalizuoti galimą pranešimų apie smurtą ir priekabiavimą teikimo ir nagrinėjimo tvarką.

Taip pat 2022 m. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, vykdydama priemones, susijusias su asmens sveikatos priežiūros įstaigose dirbančių darbuotojų kvalifikacijos tobulinimu, tarpusavio santykių gerinimu, inicijavo kvalifikacijos tobulinimo programos parengimą, kuri stiprintų darbuotojų žinias apie psichologinį

smurtą (įskaitant mobingą) kaip vieną dažniausiai pasireiškiančių ir sudėtingiausiai atpažįstamų smurto formų. Kvalifikacijos tobulinimo programa „Psichologinio smurto prevencija asmens sveikatos priežiūroje“ buvo išbandyta, patvirtinta ir perkelta į elektroninę erdvę, siekiant sudaryti sąlygas lanksčiai ir nemokamai skirtingų asmens sveikatos priežiūros įstaigų darbuotojams naudotis jų turiniu. E-mokymai skirti ugdyti bazines žinias ir įgūdžius psichologinio smurto tema, jie apima psichologinio smurto sampratą, jo rūšių, atsiradimo priežasčių bei pasekmių klausimus, suteikia žinių apie psichologinio smurto raišką, požymius, taip pat elgesio strategijas, padedančias stabdyti smurtinį elgesį. Mokymuose pateikiamos praktinės situacijos, surinktos specialistų iš skirtingų asmens sveikatos priežiūros įstaigų darbuotojų mokymų ir konsultacijų metu.

Šie mokymai publikuojami Higienos instituto Kompetencijų centro virtualioje mokymosi aplinkoje (<https://emokymai.sskc.lt/>), prie kurios gali prisijungti visi užsiregistravę asmens sveikatos priežiūros įstaigų darbuotojai. Bendra mokymų trukmė yra 2 valandos. Savarankiškai susipažinus su visa mokymų medžiaga ir atlikus testą, išduodamas mokymų baigimo pažymėjimas. Mokymų baigimo pažymėjimai siunčiami elektroniniu paštu. Mokymai nemokami.

Norėdami dalyvauti mokymuose, mokymų dalyviai turi susikurti naudotojo paskyrą, pasirinkti mokymų datą ir savarankiškai įsiregistruoti, vadovaudamiesi prisijungimo prie sistemos vadovo instrukcijomis. Prasidėjus mokymams leidžiama jungtis prie sistemos per asmeninę naudotojo paskyrą ir nagrinėti mokomąją medžiagą bet kuriuo paros metu. Mokymams skiriamos dvi paros. Mokymų medžiaga pasiekama tik pasirinktu mokymų laikotarpiu.

Kadangi mokymų dalyvių skaičius grupėje ribotas, užsipildžius grupei, prašoma registruotis į kitas šių mokymų grupes. Mokymų datos nuolat atnaujinamos ir skelbiamos Kompetencijų centro virtualioje mokymosi aplinkoje (<https://emokymai.sskc.lt/>).

Kilus klausimų dėl mokymų, prašome kreiptis į mokymų administratorių el. paštu emokymai@sskc.lt